

IFLA 1993 / Barselona (22-28 Ağustos) İzlenimlerim

Hasan Duman

Toplantıya, IFLA 1995/İSTANBUL Hazırlık Komitesi Yürütme Kurulu (aynı zamanda Sergi Komitesi) üyesi olarak Kültür Bakanlığı'na görevlendirildim (22-30 Ağustos). Gideceğim önceden kesinleşmediği için yolluğumu 18 Ağustos günü saat 17.20'de aldım ve ertesi günü 19 Ağustos'ta uçaklarda yer olmadığı için 3 gün önceden Münih üzerinden Barselonaya hareket ettim. Dönüşüm de aynı yoldan gerçekleşti. İyi ki bilet bulunamadı; yoksa biraz fedakarlıkla Münih'in en büyük caddelerinden birinde büyük ve pahalı eşyaların/malların satıldığı mağazaların arasında 3 katlı yürüyen merdivenlerle hizmet veren Yayınevini göremeyecektim! Öyle ya Batı ülkelerinde de TV vb. medyalar ve pahalılık nedenleriyle okurların azaldığını sık sık duymamış mıydık! Ancak, diğer giyim ve yiyecek- içecek mağazaları gibi çalışabilen kitapçılar da vardı. Bu arada araya sıkıştırılan üç günlük Münih-Zürich tren yolculuğu, dünyanın dört tarafına 24 saat işleyen trenler, koşuşan insanlar, tüketim özgürlüğü ile üretim özgürlüğünün dengelenmesi, eski ile yeninin birlikteliği, alt yapı, çevre, yaşam felsefesi, şeffaflık, demokrasi kültürü gibi konularda ülkemiz arasında ister-istemez kıyaslamalar, pek çok çağrışimleri birlikte getirdi.

Barselona'ya gece 22.00'de indiğimizde Hava Limanı'nda IFLA Masası çoktan kapanmıştı. Gönüllüler saat 19.00'da gitmişlerdi bile!... Oysa, başta hava limanı olmak üzere devamlı görevliler olacaktı, delegeler otellere kolayca sevkedilecekti!...

Türk grubuyla buluştuk. Serginin açılışı Kongre açılışından bir gün önceydi. Oldukça kalabalıktı ve Türk Standı ilgi gördü. (Hediyeler ve Turizm Bakanlığımız broşürleri kapışıldı. Tüm ihtimama rağmen Tanıtım Broşürümüzde tarihi Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nin resmi yerine II. Beyazıt Külliyesi'ne dahil Medresede vaktiyle hizmet veren İstanbul Belediye Kütüphanesi'nin resmi basılmıştır. Bunlar kaçınılmaz azizlikler.) Araya başka bir firma da girse IFLA 1995/İSTANBUL Standı ile Milli Kütüphane Standı yanyanaydı. Müşavir firma (Congresist) ve Milli Kütüphane yetkililerinin (Sayın Semikli ve Nuran Hanım) çabaları doğrusu övülmeğe değerdi. Bitişliğimizde 1994/KÜBA Standı'nda, Kübalı meslektaşlarımız vargüçleriyle ülkelerini

tanıtmağa çalıştılar ve bunu Kongre Salonu'nun girişindeki etkinlikleri ve IFLA Express'te yaptıkları sıcak davet mesajlarıyla sürdürdüler. Çinliler de hiç hakları olmadığı halde 1996 için vargüçleriyle (yasal prosedürleri bile zorlayarak) tanıtım çalışmalarında bulundular; yer kiralamaksızın, IFLA Bürosu Standı'nı ve Kongre girişindeki standları bile kullandılar. Hatta Madrid'den Çin Büyükelçisi gelerek hem bir Resepsiyon verdi ve hem de Genel Kurul Salonunda delegelere hitabetti. Keşke Büyükelçimiz değil ama Madrid Turizm Müşavirimiz gelebilseydi!... Çünkü nereden bakılsa 1989 yılından beri 3-5 bin kişilik turistin İstanbul'a çekilmesi ile 8-10 milyon Dolarlık döviz gelirisinin dışında Bilgi Çağında Bilgi Bankalarının Yöneticilerine Türkiye'nin Tanıtımı için çalışıyorduk; biz de Kültür Turizmi için çalışıyorduk!...

Bu süre zarfında Türkiye Standı'nda meslektaşlarla sık sık buluştuk. İlgi alanıma giren tebliğleri izledim ve bazı toplu çalışmalara (workshop) katıldım. (Tüm bildirimleri getirdim; isteyenlerin yararlanmalarına açıktır.) İlgimi çeken sergi standlarını dolaştım; Enformasyon teknolojisindeki yenilikleri izledim, bir kısım meslektaşlarımı yeniden gördüm. Ülkemiz için yapabildiklerimizi, yapmamız gerekenleri düşündüm!... Bu arada Birleşmiş Milletler Standı'nda, son 10 yılın istatistiklerini, bibliyografyalarını karıştırdım. Bu eserler, yıllardır başta Millî Kütüphanemiz olmak üzere konularına göre ülkemizde de pek çok kütüphaneye gönderilmektedir. İnsan Hakları konusunda Türkiye'ye ayrılan sayfaların çokluğu dikkatimi çekti. Çoğunluğu belli konulardı; ama sonuç olarak aleyhimize hazırlanmış belgeler ve raporlardı! Oysa uluslararası kuruluşlarda içte ve dışta bizim de pek çok temsilcilerimiz, bilim adamlarımız, araştırmacı ve uzmanlarımız vardı. Ancak, bizimkilerin başka ülkeler hakkındaki raporlarını göremiyordum. Dünyada insan hakları ihlalleri iddiasıyla en çok Türkiye mi muhatap oluyordu? Yoksa dünyada olup-bitenlere seyirci ve hep savunmada mıydık? Pek çok ülkenin gazetelerini-dergilerini CD-ROM'lara yükleyerek, Haber-Bank abone hizmeti veren bir standı uğradım. Sistemlerini denemek amacıyla sorumu daha da özele indirerek yıllardır sözde dostumuz ve müttefikimiz bir ülkenin başkentinde çıkan bir gazetede, Cumhurbaşkanımız merhum Turgut Özal'ın ölüm gününü izleyen 1 haftalık süre için bir tarama yaptırdım; Tek sözcük yoktu. Uzman tarafından "kimdi", diye sorulduğunda, "başta sizin ülkeniz olmak üzere dünyada son on yılda adı çok geçen-bilinen ve üstelik o gazetenin çıktığı ülkenin adını çok anan ve halkını da seven birisiydi", demekten kendimi alamadım. Söz konusu başkentte, Türkiye'nin Basın Ateşeliğinden başka en azından Anadolu Ajansı temsilciliği olduğunu da biliyordum!...

Kongreye 2500 dolayında delege ve yakınları katılmıştı; Ancak, her sayıya pek çok Katalon/İspanyol dahildi. Sergi, Kongre Sarayının alt katındaydı. 60'ın üzerinde firma 1100 metrekaare dolayında yer kiralamıştı. Aklaştık

metrekare fiyatı 350 Dolar civarındaydı; Yeri ve organizasyonu genelde iyiydi. Ancak, 1989/Paris ve 1990/Stocholm kadar katılım yoktu. Barcelona'ya katılan firmalar ve kiraladıkları alanları içeren listeyi sağladık. Öte yandan IFLA merkezinden dünyada potansiyel sergicilerin (özellikle yukarıdaki iki ülke ile İngiltere, Tokyo sergileri dahil) listesi de istenmiştir.

Barcelona'da otel ve lokanta gibi toplu ve turistik yerlerde yabancı dil bilenlerin sayısının azlığı pek çoğumuzu şaşırttı. Kongre ile birlikte sanki bütün İspanyol ve Afrikalı hırsızlar Barcelona'ya koşmuştu. Nasibimizi aldık; çok şükür hafif atlattık! Yöneticiler bunu önceden delegelere bildirmeliydiler. IFLA Genel Sekreteri, eli-ayağı kırılma pahasına canını zor kurtardı. Basına (IFLA Express hariç) bu olaylar yansımada; Polis ilgisiz kaldı. Türkiye'de bunun onda biri olsaydı, değil Türkiye dünyada yer yerinden oynar, turizm organizatörleri rezervasyonlarını iptal eder, İnsan Hakları ve Terör üzerine nice raporlar hazırlanırdı, diye düşünmeden edemedik.

Türkiye IFLA/1995 Yürütme Kurulu üyelerinin, IFLA Başkanı ve Genel Sekreteriyle yaptığı görüşme çok yararlı oldu. Akademik ve idari olarak tam kadro ile sorunlara açıklık getirilmesi, birkaç yıldır IFLA yöneticilerinin kafasındaki tereddütleri sildi ve rahatladılar.

Barcelona Kongresi'nin değerlendirme toplantısında diğer arkadaşarımla hazır bulundum. Bu arada bazı davetlere katıldık. (Açılış dahildir; Kültür Bakanı ve yerel yöneticiler ev sahipliği yaptılar. Oysa bazı ülkelerde Cumhurbaşkanı, Kral ve Başbakan düzeyinde katılımlar, himayeler oluyordu.)

Resmi toplantıların dışında otobüs ve metro ile küçük seyahat, incelemeler yaptım. Özellikle Mimar Gaudi'nin dev eseri, Parkı ve Müzesi ile Picasso Müzesi ve sanatçı hakkındaki kitaplar, reproduksiyonlar, tişörtler, pullar ve diğer hatıra eşyalarıyla Müze, kendi kendini çoktan finanse etmişti. Kültür-Sanat kuruluşlarının özleştirilmesi ve yerel yönetimlere bırakılmasının ne kadar yararlı olduğunu düşündüm.

Kongre sona ererken IFLA Express'in 7 numaralı nüshasında son bir kaç yıldır Bosna-Hersek'teki kıyım ve bu arada Birleşmiş Milletler ve UNESCO anlaşmalarına/kararlarına rağmen pek çok kütüphane ve Ulusal Arşivin yerle bir edilmesi, ABD, İngiltere, Norveç, Rusya ve Estonya* kütüphane ve kütüphaneci

* American Library Association, Association for Resarech Libraries, Special Libraries Association, Medical Library Association, Russian Federation of Library Associations and Societies, Norwegian Library Association, Estonian Library Association, American Association of Law Libraries, Library Association of United Kingdom, Estonian National Library, Yale University Library.

derneklerinin önerileriyle kınanıyor, uluslararası kuruluşlar (UN, UNESCO, W.H.O., IFLA VB.) yardıma çağrılıyordu. Saray-Bosna ve şehrin adeta simgesi olan Mimar Sinan'ın tarihi Mostar Köprüsü yıkılmak isteniyor, camiler-medreseler yerle bir ediliyordu. Kültürümüzde önemli bir yeri olan bir uygarlık/kültür Avrupa'nın göbeğinde herkesin gözü önünde yok ediliyordu. Bosna-Hersek'te Müslüman-Hıristiyan halkın yüzyıllardır yanyana uyum içinde yaşadığını dünyaya ve Türkiye'ye duyuran İva Andriç'ler, Yaşar Nabi'ler, Adnan Ötügen'ler ve Dr.Hamit Zübeyir Koşay'ların artık yaşamadığından mıdır ülkemizde de yazarlarımızın-yayıncılarımızın, kütüphaneci ve müzecilerimizin nedense pek sesleri çıkmadı. Keşke IFLA Express'teki bildiriye diğer meslek kuruluşları yanında Türk Kütüphaneciler Derneği de olsaydı, diye düşünmeden edemedik. Çünkü bu Türkiye'nin gündemindeki en önemli ulusal dış politika konularından biridir. Öte yandan Kongrenin kapanış oturumunda Türkiye (İSTANBUL/1995) için Yürütme Kurulumuz adına meslektaşım Sayın Hilmi Çelik'in delegeleri Türkiye'ye davet konuşması, tek sözcükle güzeldi.

Bu kongreyi izlemem için görevlendirilmemde emeği geçenlere başta Sayın Altınay Sernikli olmak üzere Bakanlığımız yetkilileri-İlgililerine teşekkür ederek, bazı önerilerle gözlemlerimi bitirmek istiyorum:

1. IFLA Kongreleri'ne daha etkin ve hazırlıklı katılmamız.

Bunun için:

- a) Kongreye görevli katılacaklar, Kültür Bakanlığı-Türk Kütüphaneciler Derneği'nin işbirliği ile kurumlara önceden bildirilmelidir. Kurumları, gerekli giderleri karşılayamıyorsa, bir çözüm bulunmalıdır. 1995 yılına kadar bu işi Ulusal Yürütme Kurulumuz üstlenmelidir.
- b) Konferanslar ve görevli gidecekler önceden belli olduğuna göre, hem hazırlık hem de daha az ödeme için gerekli katılım ve otel ücretleri vaktinde yatırılmalıdır.
- c) 1173 sayılı yasanın da gereği olarak Resmî Heyet oluşturulmalı, Heyet başkanı ve görevleri belirlenmelidir. Bu usul, tüm dış gezilere/görevlere gidecek birden fazla kişi için geçerli olmalıdır.
- ç) Görevli ve zorunlu gidenlerin dışında gidebilen arkadaşlarımız da dahil tüm kongrelerde etkili tanıtım ve lobi faaliyetlerinde bulunmalıyız.

d) Faaliyetlerden Dışişleri Bakanlığı dahil olmak üzere duruma göre ilgili bakanlıklar (Turizm gibi) önceden haberdar edilmeli ve bu kuruluşlarla işbirliği ve eşgüdümüne önem verilmelidir.

2. IFLA İhtisas Komitelerine/Seksiyonlarına meslektaşlarımızın seçilmesi için gerekli çaba gösterilmelidir. Üye kuruluşlarımız başta olmak üzere, seçimlerde ulusal çıkarlarımız gereği birlikte çalışmakta yarar görüyoruz.

3. IFLA Kongrelerinde dil bilen, başta devletin olanakları ile yıllarca yurtdışında eğitim görmekle öğündüğümüz, konusunda uzman arkadaşlarımız lütfen tebliğ hazırlasınlar! Komitelere seçilebilmek için öne çıkıp, çaba sarfetsinler! Hepimiz seferber olalım. Bu, ülkemiz ve mesleğimiz için bir görev olduğu kadar ödenmesi gereken borçtur da. Tebliğleri kabul edilen ve seçimi kazanan arkadaşlarımız toplantılara ekonomik nedenlerle katılamama gibi durumlarla karşılaşmamalıdır. Kurumları, fonlar, vakıflar desteklemiyorsa, Kültür Bakanlığı-Türk Kütüphaneciler Derneği bu giderleri mutlaka karşılamalıdır.

4. Ayrıca IFLA 1995/İSTANBUL için:

a) Yapılacak işler derhal gözden geçirilmeli; Başta Kongre Çantasına konulacak kütüphaneciliğimiz ve ülkemizin tanıtımı için gerekli dokümanlar şimdiden ilgililere sipariş edilmelidir. Ancak yetişir!

b) En kısa zamanda **kongre sarayımız, sergi alanımız, konaklama yerleri** ve bunların ücretleri, turların sınırı saptanmalı, sponsorlar bulunmalıdır. Sayın Kültür Bakanı'nın dışında daha da üst yetkililerimizin himayesi gerekiyorsa, bunda gecikilmemelidir.

c) Pre-konferansların düzenlenip-düzenlenmeyeceği, düzenlenecekse sayısı, konusu ve yeri mutlaka belirlenmelidir. Vakit geçirilmeden bu konuda açıkça tavır alınmalıdır.

ç) Bütçe netleşmeli, gerekli ödenek sağlanmalıdır. Kongre Sekreteri atanmalı, başlıklı mektup kağıtları, telefon-fax dahil yurtiçi-yurtdışı bir Sekreteryaya adresi ilân edilmelidir. Bunun İstanbul bağlantısı da gösterilmelidir.

d) IFLA/1995 İSTANBUL Tanıtım broşürümüz (Announcement) yenisinden bastırılmalıdır.

f) Sergi kiralaları Kongre bütçesinde önemli bir gelir olduğundan, müra-

acat formları bastırılmalı, diğer tanıtım malzemeleriyle birlikte 1994 yılı içinde potansiyel sergicilere postalanmalıdır. Ayrıca 1994/Ağustos'unda Küba'da katılımcılara elden dağıtılmalıdır. Keza Küba'da ülkelerin kütüphaneci dernekleri-otoriteleri ve sergicilerine bir resepsiyon verilmelidir.

e) Gelecek yılın (1994) Türkiye Standı kiralama yoluyla daha da genişletilmeli, Stand 1 dakika bile boş bırakılmamalıdır. Sürekli olarak Audiovisual/görsel-işitsel araç-gereçlerle desteklenmeli, İstanbul 2000 Olimpiyatları için hazırlanan Türkiye'yi Tanıtım Filmi şimdiden sağlanmalıdır.

g) Basın-yayın organlarımızda ve kamuoyunda "IFLA 1995/İSTANBUL" teması işlenmelidir. Bu konuda Bakanlığımız, Yürütme Kurulumuz ve Derneğimize görevler düştüğüne inanıyorum. Dünyada mesleğimizle ilgili kuruluşlara ek olarak turizm organizatörleri, Turizm ve Dışişleri Bakanlıklarımızla daha yakın ilişkiler kurulması gereğine inanıyorum.

5. Tüm yapılacak işlerimiz, bir serime dökülmeli ve bilgisayarla izlenmeli,
diye düşünüyorum.